No. of Printed Pages / Questions: 3/ 5

O. P. JINDAL SCHOOL, SAVITRI NAGAR

Periodic Test- I (Round – I) **(2026 – 2027)**

Class: X **M M: 20**

Subject: Sanskrit **Time: 1. Hr.**

Name: _____ Class / Section: _____ Roll No.: _____

General Instructions:- All questions are compulsory

प्र0 1 अधोलिखितम् श्लोकांशं ध्यानेन पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत–

(निम्नलिखित श्लोकांश को ध्यान से पढ़कर निर्देशानुसार प्रश्नों के उत्तर लिखिए)

न तथा शीतलसलिलं न चन्दनरसो न शीतला छाया।
प्रह्लादयति च पुरुषं, यथा मधुरभाषिणी वाणी।।

I एकपदेन उत्तरत– *(केवलं प्रश्नद्वयम्)* **(½x2=1)**

i छाया कीदृशी भवति ?

ii का शीतला भवति ?

iii मधुरभाषिणी वाणी कम् आह्लादयति ?

II पूर्णवाक्येन उत्तरत– *(केवलं प्रश्नद्वयम्)* **(1x2=2)**

i कीदृशी वाणी पुरुषं प्रह्लादयति ?

ii कीदृशं जलं पुरुषं प्रसन्नं करोति ?

iii मधुरभाषिणी वाणी किम् करोति ?

III निर्देशानुसारं लिखत– *(निर्देशानुसार उत्तर लिखिए)* **(½x4=2)**

i श्लोके 'उष्णा' इत्यस्य पदस्य कः विपर्ययः लिखितः ?

ii श्लोके 'जलम्' इत्यर्थे कः शब्दः आगतः ?

iii श्लोके 'आनन्दयति' इति पदस्य कः पर्यायः अत्र प्रयुक्तः ?

iv 'शीतला' इति विशेषणपदस्य विशेष्य पदं किम् ?

प्र0 2 अधोलिखितेषु वाक्येषु स्थूलपदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत– (1X4=4)

(निम्नलिखित वाक्यों में स्थूलपदों के आधार पर प्रश्ननिर्माण कीजिए) – (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्)

i **भारत्याः** कोशः अपूर्वः।

ii पाठकस्य **षट्** गुणाः सन्ति।

iii वाङ्मयं **तपः** उच्यते।

iv शिष्यः **आचार्यात्** पादम् आदत्ते।

v विद्या समं **चक्षुः** न अस्ति।

प्र0 3 अधोलिखितवाक्येषु स्थूलपदानां संधि–विच्छेदं वा प्रदत्तः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत– (1X6=6)

(निम्नलिखित वाक्यों में रेखांकितपदों के आधार पर उचित विकल्पों से उत्तर लिखिए)– (केवलं प्रश्नपंचकम्)

i संस्कृतभाषा भारतदेशस्य **सम्पदस्ति।**

(क) सम्पदा + अस्ति (ख) सम्पत् + अस्ति

(ग) साम्पद + अस्ति (घ) सम्पद + अति

ii सः एकं **भयं + करं** दृश्यम् अस्ति।

(क) भयंकरम् (ख) भयन्करम्

(ग) भयम्करम् (घ) भयङ्करम्

iii लोके **चक्षुः + दानम्** दुष्करम् एव।

(क) चक्षुश्दानम् (ख) चक्षोर्दानम्

(ग) चक्षुर्दानम् (घ) चक्षुष्दानम्

iv **तिरस्कारः** कस्मै अपि न रोचते।

(क) तिरः + कारः (ख) तिरश् + कारः

(ग) तिरस् + कारः (घ) तिरत् + कारः

V देशस्य सैनिकानां **यशः + गानम्** भवति।

(क) जशोगानम् (ख) यशश्गानम्

(ग) यशोगानम् (घ) यशोऽगानम्

Vi **शिष्या एते** अवधानेन पठन्ति।

(क) एते + शिष्याः (ख) शिष्याः + एते

(ग) शिष्यौ + एते (घ) शिष्ये + एते

Vii शब्दरूपाः सुप् + अन्ताः भवन्ति।

(क) सुपन्ताः (ख) सुफन्ताः

(ग) सुबन्ताः (घ) सुभन्ताः

प्र0 4 निम्नलिखित श्लोकस्य अन्वयं मंजूषा सहायतया पुनः लिखत– (½x4=2)

(निम्नलिखित श्लोक को पढ़कर मंजूषा से शब्द चुनकर भावार्थ को उचित पूरा कीजिए)

(क) अनुद्वेगकरं वाक्यं सत्यं प्रियहितं च यत्।
स्वाध्यायाभ्यसनं चैव वाङ्मयं तपः उच्यते।।

अन्वयः– यत् (1) ——— अनुद्वेगकरम्, सत्यम् (2) ——— च (तथा) स्वाध्याय (3) ——— च एव वाङ्मयम् (4) ——— उच्यते।

अभ्यसनम्, तपः, वाक्यम्, प्रियहितम्

प्र0 5 रेखांकितपदानां प्रसङ्गानुसारं शुद्धम् अर्थं चित्वा लिखत– (1x3=3)

(निम्न वाक्यों में रेखांकितपदों के उचित विकल्पों से उत्तर लिखिए) (केवलं प्रश्नत्रयम्)

i <u>पादं</u> शिष्यः स्वमेधया शिक्षयति।

(क) चरणम् (ख) शरीरस्य अङ्गम्
(ग) चतुर्थांशम् (घ) पठनम्

ii अपूर्वः कोऽपि <u>**कोशः**</u> अयं विद्यते तव भारति।

(क) क्रोशः (ख) निधिः
(ग) क्रोधः (घ) कूपः

iii शिष्यः <u>**सब्रह्मचारिभिः**</u> पादम् आदत्ते।

(क) शिष्यैः (ख) अध्यापकैः
(ग) सहपाठिभिः (घ) अक्षरव्यक्तिः

iv सर्वदा सर्वदाऽस्माकं <u>**सन्निधिं**</u> क्रियात्।

(क) समीपे (ख) धर्मम्
(ग) सद्धनम् (घ) गृहम्

——000——